

1973|3

Demográfiai robbanás
és alacsony népszaporulat

Válságban van-e a mai család?

Az egyenjogúság gyakorlatáról

Kell-e színház Salgótarjánnak?

Csanády János, Jobbágy Károly,
Solymos Ida, Tamás István versei

A népi kultúra emlékei

Ismeretlen dokumentumok
Csontváryról

Vita a falusi értelmiségről



PALŐCFÖLD

Milyen könnyű is a felszín fényjátékaitól megtéveszve tévesen ítélni dolgainkról! Figyelmetlenül vagy felelőtlenül számot vetni – s ennek megfelelően cselekedni utána. Figyelmetlenül vagy felelőtlenül: mert mozgatórugóiig fel nem bontottuk a hibásan mozgó szerkezetet, ismereteink hézagairól tudván sem merészkedtünk a józan áttekinthetés magasába, másokéval meg nem termékenyítettük magunk korlátozottnak vallott tapasztalását.

Figyelem a demográfiai helyzetünk történetével, a gyermekszaporulat összesített helyzetképével és az uralkodó tendenciákkal tisztában levők utóbbi időben megszorodott, veszélyre figyelmeztető szavait – s félek: a félreértés ilyen lehetősége fenyegeti társadalmunk egye-

deinek számottevő részét. S olykor-olykor magamat sem határolhatom el ettől a sokaságtól.

Mire is gondolok hát?

Hiszem, tudom, maradéktalanul elfogadom azok igazát, akik felelős cselekvést sürgető központi problémát látnak a gyermekkérdésben. Nincs is más lehetősége annak, aki következetesen szembesülni kíván az egyértelmű valósággal. De mert Magyarország lakóinak töredékét sorolhatom csak a „dolgok tudói” közé, azokra a milliókra hivatkozom, akiknek a gyermekkérdés megoldását „realizálniuk” kellene – csak hogy talán tévesen ítélnék ebbéli állapotainkról. Ha az ilyen optikával szemlélem például a negyvenezer lelket számláló várost, ahol élek, úton-útfélen megállapodom magammal: sok

IRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALOMPOLITIKAI FOLYÓIRAT

a gyerek. Sok lehet, legalábbis nem aggasztóan kevés – teltek az óvodák, zsúfoltak a játszótérek; ismerőseim körében egyre gyakoribb örömhír a harmadik gyerek érkezése; mind többször találkozom házasságuk kezdetén állókkal, akik az „egykénél” többet terveznek: életszínvonalunk jó, egyre javul, nem lehet hát baj a gyermektelenségből.

Ezt mutatja a felszín. S akik csak ezt a felszínt tapogatták végig napról-napra, nemigen ásnak mélyebbre – legfeljebb ha érintőlegesen vetődik fel bennük hét-nyolc gyermekes nagyszüleik példája. Meg hogy mit jelent biztosító, örömhozó utódok nélkül átlépni a hatodik X-en túlra. De ez a futó szembesülés sosem tágul nemzeti-társadalmi keretekig, nem szüli meg a gyermekszaporulat növekedését.

Népesedési helyzetünk problémáinak megoldása útban van – nem is első lépéseinél tart már. S ha megértjük a dolgok megnyugtató elrendezésének állapotát, az semmiképpen sem lesz csak és kizárólag törvények, rendeletek, intézkedések eredménye. Záloga lesz annak a minél többekben tudatosuló felelősség is: közös érdekeink szerint áttekinteni, ítélni és cselekedni – „gyerkügyben” is.

Kassai-Végh Miklós

PALŐCFÖLD

IRODALMI MŰVÉSZETI, TÁRSADALOMPOLITIKAI FOLYOIRAT

A NOGRAD MEGYEI TANÁCS MŰVELŐDESÜGYI OSZTÁLYANAK FOLYOIRATA

Megjelenik két havonta

Felelős szerkesztő: Kassai-Végh Miklós

A szerkesztőség tagjai: Csongrády Béla, Czinke Ferenc, Kerekes László, Kiss Aurél, Kojnok Nándor, Schneider Miklós

Kiadja a Nógrád megyei Lapkiadó Vállalat. Felelős kiadó:

Vida Edit. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető a postahivatalokban. A szerkesztőség címe: 3100. Salgótarján, Nógrád megyei Tanács Művelődésügyi Osztálya. Egyes szám ára 5 Ft.

Előfizetési díj fél évre 15, egy évre 30 Ft

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

73 4863 NyV Balassagyarmat 2000 db Fv.: Kelemen Gábor

1973|3

VII. évfolyam 3. szám

TARTALOM

VÁLTOZÓ VALÓSÁGUNK

- 3 Kovács Ferenc: Demográfiai robbanás és alacsony népszaporulat
- 5 K. Bacskó Piroska: Válságban van-e a mai család?
- 7 Avar Pál: Egyenjogúság?
- 8 Szalánczay György: Értelmiség a közéletben – vidéken

MŰVÉSZET ÉS KÖZÖNSÉGE

- 10 Molnár Gál Péter: Kell-e színház Salgótarjának?
- 11 Barna Tibor: Színházi város vagyunk?
- 13 Korill Ferenc: A Petőfi '73 és ifjúságunk

SZÉPIRODALOM

- 15 Tamás István: Petőfi, Dózsa
- 15 Kádár Péter: Emberek között
- 17 Jobbágy Károly: Őszi utazás (részlet)
- 18 Bartha László: Tükrös
- 20 Solymos Ida: Estély a kulturszobornál
- 20 Csanády János: Egy másik éhség
- 20 Nap FABIÁN: Ha Max üzen
- 22 Varga Rudolf: Helyzetkép

HAGYOMÁNY

- 23 Kapros Márta: A népi kultúra emlékei
- 24 Gerő László: A nógrádi várak
- 25 Hann Ferenc: A gácsi patikus
- 27 Szigethy Gábor: Szerepálom

KÖRKÉP

- 29 3. salgótarjáni Tavaszi Tárlat (Pál József)
- 30 A munkásosztály a paradicsomba megy (Csongrády Béla)
- 31 Andrej Rubljov (K. F.)
- 32 Szekulity Péter: Hány nap a világ? (Lakos György)
- 32 Interjúk a munkásegységről (H. Hámos Anna)
- 33 Útikönyv a születő Budapestről (Schneider Miklós)

VITA

- 34 „Magának él-e a falusi értelmiség?” (Kicsiny Miklós)

Címoldalon: Tar Ferenc Tereferélők c. szobra (részlet) a 11, 12, 19, 28, 30 oldal reprodukciói válogatás a III. Tavaszi Tárlat anyagából

Foto: Veres Mihály